

FAJTAI KRISZTINA*

A HAZAI HÁZASSÁGI VAGYONJOGI RENDSZEREK A NŐK TÁRSADALMI NEMI SZEREPÉNEK ÉS A HÁZASTÁRSÁK EGYENJOGÚSÁGA ELVÉNEK TÜKRÉBEN**

<https://doi.org/10.51783/ajt.2023.3.02>

A házassági vagyoni jog szabályozása két nagy részre osztható: a szerződéses házassági vagyoni jogra, és az ennek hiányában érvényesülő törvényes vagyoni jogi rendszerre. E két jogintézmény egymástól merőben más értékeket helyez előtérbe, és a célközönségük is eltérő. A törvényes vagyoni jogi rendszer adta garanciákról való lemondást jelenti azonban a személyre szabott szabadságot nyújtó és a felek önrendelkezési jogát kiteljesítő házassági vagyoni jogi szerződés. Modernnek és felvilágosultaknak, az anyagi helyzetüket és céljaikat pontosan ismerőnek tűnhetnek azok a házaspárok, akik polgári jog adta lehetőségekkel élve vagyoni viszonyaikat a jövőre nézve házassági vagyoni jogi szerződéssel rendezik. E szerződések megkötése esetén a házastársaknak azonban tisztában kell lenniük még egy aspektussal, mégpedig azzal, hogy a házasságban a kenyérkereső-otthonteremtő feladatmegosztás szerint élnek, vagy az életközösségükkel járó feladataikat a társadalmi nemi szerepeiktől eltérően, modern dolgozó feleségként és gondoskodó házas férjként élik-e, ugyanis ennek pontos ismeretében lehetnek csak abban a helyzetben, hogy a számukra legelőnyösebb, legcélravezetőbb házassági vagyoni jogi intézményt választják. Tanulmányomban azt járom körül, hogy milyen hatással van a házastársak egyenjogúságára az, ha a felek a fenti körülményt nem mérlegelik kellő súllyal, és milyen hatással van ez a jövedelemszerzésben éppen társadalmi nemi szerepe miatt hátrányos helyzetben lévő nőre. E kérdések eredményes megválaszolása érdekében röviden bemutatom a házastársak egyenjogúsága elvének mibenlétét, válaszolom a hazai házassági vagyoni jogi szabályozás rendszerét, a nők társadalmi szerepváltozásának fontosságára a gender mint társadalmi nem jelenségével kapcsolatos legújabb irányzatok bemutatásával hívom fel a figyelmet, és e három témakör ismertetését követően fogalmazom meg a következtetéseimet.

* PhD-hallgató, PTE ÁJK, 7622 Pécs, 48-as tér 1.; bírósági titkár, Pécsi Törvényszék, 7623 Pécs, Rákóczi út 34. E-mail: fajtaikriszti@gmail.com.

** Ezúton is köszönöm témavezetőm, Benke József témaválasztáshoz és -feldolgozáshoz nyújtott segítségét.

I. BEVEZETÉS

Az elmúlt évszázad(ok)ban a nők társadalomban betöltött szerepe sokkal gyorsabban változott, mint a férfiaké.¹ A hagyományos szerepek szerint a családban a férfi a kenyérkereső, a nő pedig a háztartással és a gyermekek nevelésével kapcsolatos feladatokat látja el. Napjaink nyugati társadalmában az oktatás, a karrierlehetőségek és a legtöbb munkakör betöltése elérhető nemtől függetlenül, azonban a nőkkel szemben a mai napig gyakori társadalmi elvárás a karrier háttérbe helyezése a gyermekneveléssel szemben, a munkával töltött órák mellett a háztartásban végzett munka elvégzése. Ez az összetett dolgozó anya szerepkör eredményezheti, hogy a nőknek általánosságban kevesebb idejük jut a karrierük építéséhez szükséges kapcsolatok kiépítésére és szakmai fejlesztésre,² így a nők társadalmi szerepe magában hordozhatja a gyengébb jövedelemszerző képesség kockázatát.

Habár jelen tanulmánynak nem célja a nők munkaerőpiaci és egyéb társadalmi egyenlőtlenségeinek részletes szociológiai ismertetése, a téma jogi megközelítéséhez elengedhetetlen rámutatni arra, hogy a KSH adatai szerint a gyermekgondozással járó feladatok többsége még napjainkban is inkább a nőkre hárul, hiszen a gyermekgondozási távolléten lévők 98%-a nő, vagyis 2018-as adatok alapján az ellátások igénybevételéből arra következtethetünk, hogy a férfiak csupán 2%-a vállalja a gyermeke gondozását és az ezzel járó munkahelyi távollétet. Bár az apa is igénybe veheti a különböző gyermekgondozási támogatásokat, erre csak ritkán kerül sor.³

Tény az is, hogy a szülési szabadság lejáratá után a nők munkába történő visszatérése nagyon ritka, mert a legfeljebb egy évig távol lévők aránya is csak 4,8%. Gyermekgondozás miatti tartós távollétet hazánkban a 18–64 éves nők 63%-a (1 millió 929 ezer fő) vett valaha igénybe, egyharmaduk több mint öt évig volt távol a munkájától, ennek következtében a nők hosszabb munkaerőpiaci távollétét ellentételezi a magasabb arányú férfifoglalkoztatás. A téma szempontjából fontos adat az is, hogy a gyermekgondozási feladatok ellátása a férfiaknak csupán 6,3%-át befolyásolja a munkavállalás terén, azonban a nők közül minden negyedik számolt be ilyen jellegű hatásról. Tovább árnyalja a nők foglalkoztatásáról alkotott képet, hogy a nők heti átlagos ledolgozott munkaóráinak száma az EU tagállamainak átlagában 33,7 óra, míg Magyarországon 38,9 óra, a részmunkaidőben dolgozó nők uniós aránya 31,5%, míg hazánkban csak 6,1%, amely a harmadik legalacsonyabb az Unión belül. Ebből az következik, hogy a nők munkában töltött teljes ideje Magyarországon hosszabb, mint számos nyugat-európai országban, ahol lényegesen elterjedtebb a részmunkaidős foglalkoztatás.⁴

Tekintettel arra, hogy a dolgozat a témát jogi szempontból járja körül, a téma átfogó szociológiai vonatkozásainak ismertetése nélkül az imént vázolt adatok alapján

¹ Alyssa CROFT – Ciara ATKINSON – Gillian SANDSTROM – Sheina ORBELL – Lara AKNIN: „Loosening the GRIP (Gender Roles Inhibiting Prosociality) to Promote Gender Equality” *Personality and Social Psychology Review* 25/1. 68., <https://doi.org/10.1177/1088868320964615>.

² CROFT–ATKINSON–SANDSTROM–ORBELL–AKNIN (1. lj.) 69.

³ Lásd: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_csalkot9_11_11.html.

⁴ Lásd: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/munkerohelyz/munkavegzes/index.html>.

is kijelenthető, hogy hazánkban még mindig jelen van az a fajta patriarchális családmodell, melyben a feleség nem jut a férjéhez hasonlóan jövedelmező álláshoz, gyermekeik felnevelése érdekében gyakran kell megszakítania kereső tevékenységét, vagy csak részmunkaidőben végezni azt, s általában a nők sokkal több munkát végeznek a háztartásban és a gyermekek körül, mint a férfiak.⁵

A nemek közötti egyenlőség megteremtésének egyik eszköze egyértelműen a társadalomban gyökerező nő–férfi szerepekkel kapcsolatos sztereotípiák megszüntetése. Ennek alapja megjelenik a hazai és nemzetközi jogalkotásban is. A nemek egyenlőségét, a nemi diszkrimináció tilalmát számos nemzetközi emberjogi egyezmény⁶ kimondja, sőt az EU bevezette a *gender mainstreaming* fogalmát is⁷, amely a jogalkotási folyamatok olyan (át)szervezését, javítását és fejlesztését jelenti, amely elősegíti a nemek közötti egyenlőség minden szakpolitikai szinten való megvalósulását.⁸ A jogalkotási folyamatok során a „nő-kérdés” minden esetben való szem előtt tartása már csak azért is fontos, mert azok a rendelkezések, amelyek nemi hovatartozás szempontjából nem különböztetnek ugyan, ám a nemek fent jellemzett eltérő társadalmi helyzetéből adódóan más-más hatást gyakorolnak a nőkre és a férfiakra, közvetett diszkriminációt valósítanak meg.⁹

A nők társadalomban betöltött szerepének napjainkban is megfigyelhető változása, valamint a genderkérdés időről időre történő felerősödése okán indokolt megvizsgálni, hogy a hazai házassági vagyoni szabályozás mennyiben felel meg a modern genderirányzatoknak, azok mennyiben érhetőek tetten a hazai szabályozásban, vagy éppen mennyiben hiányoznak annak szellemiségéből. A hazai házassági vagyoni szabályok, így a törvényes vagyoni rendszer szabályozása és a szerződéses házassági vagyoni jog az elmúlt egy évszázadban nagy változáson ment keresztül. Hogyan értelmezhetjük az egyenjogúság elvét a nők változó társadalmi nemi szerepének és a megváltozott házassági vagyoni szabályok tükrében, mennyiben illeszthetők a házassági vagyoni szabályok a gender mint társadalmi nemmel kapcsolatban kialakult trendekhez? A tanulmány ezekre a kérdésekre keresi a választ, kifejezetten a nők társadalmi nemi szerepének és a házassági vagyoni jog kapcsolatára fókuszálva.

⁵ SZEIBERT Orsolya: „A férfiak és nők házasságon belüli egyenlősége, különös tekintettel a házassági vagyoni jog rendelkezéseire” *Családi Jog* 2005/4. 40.

⁶ Ilyen a nők politikai jogaira vonatkozóan New Yorkban, 1953. évi március hó 31. napján kelt nemzetközi egyezmény is, amelyet az 1955. évi 15. törvényerejű rendelet hirdetett ki, és amely a választásokon történő részvétellel, illetve a közhivatal viselésének jogával foglalkozik. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága 1988-ban nyilatkozatot fogadott el a nők egyenjogúságával kapcsolatban, amely felsorolta, hogy milyen területeken kell az egyenjogúság megvalósítását célzó intézkedéseket tenniük az államoknak.

⁷ Lásd: *Gender mainstreaming activities at the Council of Europe. Information Document prepared by the Gender Equality Unit.* 2017, www.rm.coe.int/gm-in-the-coe-6th-edition/1680762b24.

⁸ *Final Report of Activities of the Group of Specialists on Mainstreaming, Council of Europe: Gender Mainstreaming. Conceptual framework, methodology and presentation of good practices.* Strasbourg 1998, 15., www.unhcr.org/3c160b06a.pdf.

⁹ SZEIBERT (5. l.) 40.

II. A HÁZASTÁRSÁK EGYENJOGÚSÁGÁNAK NEMZETKÖZI ÉS ALKOTMÁNYOS VONATKOZÁSAI

Annak vizsgálatához, hogy a hazai házassági vagyoni jogban mennyiben jelenik meg a női nem társadalmi szerepe, mennyiben reflektál a jogalkotó a két nem társadalomban betöltött szerepe közötti különbözőségekre, elsőként a nemzetközi egyezmények és az európai unió jogának erre vonatkozó elveit szükséges felvázolni, valamint a jogrendünk alapját képező Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseit szükséges bemutatni.

A férfiak és nők közötti házasságon belüli egyenjogúságának a fontosságára számos nemzetközi egyezmény felhívta a figyelmet, így csupán a legfontosabbakat említve az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata,¹⁰ a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya,¹¹ az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez csatolt Hetedik Kiegészítő Jegyzőkönyv.¹² Természetesen az unió jogában is megjelennek a férfiak és nők, így házastársak egyenlősége, ennek megfelelően az Európai Unió Alapjogi Chartájának 23. cikke kifejezetten rögzíti a nők és férfiak egyenlőségét.

A triviálisnak tűnő férfiak és nők közötti egyenjogúság a házasságon belül azonban napjainkban is aktuális, nem teljesen megoldott kérdés,¹³ jelzi ezt az is, hogy az Európai Tanács Parlamenti Közgyűlése még 2007-ben ajánlásban hívta fel a figyelmet arra, hogy polgári jogi kérdésekben, így a házasság, házassági vagyoni jog tekintetében továbbra is figyelmet kell fordítani a férfiak és nők egyenlőségére. Az ajánlás külön kiemeli a nőkre, illetve férfiakra hátrányos családjogi területeket, s ahogyan a férfiak vonatkozásában a szülői felelősség kapcsán érzékel hátrányos megkülönböztetést, úgy a nőkkel kapcsolatban a házasság felbontását követő vagyoni helyzetükben érzékelhető hátrány.¹⁴

A személyiségképét tekintve keresztény vonásokat mutató Alaptörvény a „Szabadság és felelősség” című részben mondja ki a nemek közötti egyenlőség elvét: „A nők és a férfiak egyenjogúak.”¹⁵, amelyet korábbi Alkotmányunk is tartalmazott.

Az Alaptörvény XV. cikkének (5) bekezdése szerint „Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.” A rendelkezés alkotmányos szinten ismeri el, hogy védendő csoportba tartoznak a nők. A nők társadalmi szerepét tekintve a kontextus és a „védi” kifejezés konzervatív felfogást sugall, amelynek lényege, hogy az anyaságra mint elsődleges női feladatra fókuszál, és mint ilyet teszi közpolitikai intézkedések tárgyává.¹⁶ Azt,

¹⁰ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 16.1. cikk.

¹¹ Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmányának 23.4. cikk.

¹² Emberi Jogok Európai Egyezményéhez csatolt Hetedik Kiegészítő Jegyzőkönyv 5. cikk.

¹³ SZEIBERT Orsolya: „A házassági vagyoni jogi rendszerek közötti eltérések áthidalhatósága, különös tekintettel a házastársi vagyoni közösségre és a közszerzeményi rendszerre” *Családi Jog* 2016/1.1–9., <https://szakcikkkadatbazis.hu/doc/8207274>.

¹⁴ Committee on Equal Opportunities for Women and Men: „Report on the Respect for the principle of gender equality in civil law” 2007, <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=11635&lang=EN>.

¹⁵ Alaptörvény XV. cikk (3) bek.

¹⁶ BALOGH Lídia: „A nemek közötti egyenlőség normái a „gender-ideológia” diskurzusának tükrében” *Állam- és Jogtudomány* 2014/4. 22.

hogy melyek azok a külön intézkedések, amelyekkel a fenti csoportba tartozókat védi a jogalkotó, szinte felsorolni is nehéz lenne. E körben kiemelendő a 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról, amely többek között olyan területeken deklarálja az esélyegyenlőség megteremtésének kötelezettségét, mint a foglalkoztatás, a szociális biztonság és egészségügy, a lakhatáshoz és oktatáshoz való hozzáférés, azonban hatályát nem terjeszti ki a családjogi és a hozzátartozók közötti jogviszonyokra.¹⁷ Ezt a jogalkotó azzal indokolja, hogy e jogviszonyok tekintetében az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülésénél nagyobb érdek fűződik a privátautonómia által védett szféra háborítatlanságához.¹⁸

Megjegyzendő, hogy a korábbi Alkotmányunk antidiszkiminációról szóló része tartalmazott még egy rendelkezést, amely 1989-ben került be az alkotmányba: „Az egyenlő munkáért mindenkinek, bármilyen megkülönböztetés nélkül, egyenlő bérhez van joga.”¹⁹

A nők védendő társadalmi csoportként való definiálását az a jogszabályi rendelkezés is megalapozza, amely értelmében a települési önkormányzatok kötelesek helyi esélyegyenlőségi programot elfogadni, különös tekintettel a nőkre, a mélyszegénységben élők, a romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek mellett.²⁰

Látható tehát, hogy az Alaptörvényunktől kezdve az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló jogszabályunkon át, egészen a települési önkormányzatok által megalkotott esélyegyenlőségi programokig, a jogalkotás különböző szintjein a nők egyfajta védendő társadalmi csoportként jelennek meg. Éppen ennek tükrében érdekes annak vizsgálata, hogy a hatályos hazai házassági vagyoni szabályozásban – a jogszabályi környezettel összhangban – fellelhető-e és ha igen, milyen formában, a nők védendő csoportként való kezelése.

III. HÁZASSÁGI VAGYONJOGI SZABÁLYOK A HÁZASTÁRSÁK EGYENJOGÚSÁGÁNAK TÜKRÉBEN

A házastársak egyenjogúságának elve a magánjogi törvénykönyvünk elején szereplő rendelkezésből is gyökerezik, mert a Ptk. a személyi és tárgyi hatályának meghatározása körében az 1:1. §-ban rögzíti: „E törvény a mellérendeltség és egyenjogúság elve szerint szabályozza a személyek alapvető vagyoni és személyi viszonyait.” A mellérendeltség és egyenjogúság elvének eszmei alapja a polgári jogegyenlőség, amely a magánautonómia legfőbb garanciája. Az egyenjogúság célja az egyoldalú előnyök, illetve egyoldalú hátrányok kiküszöbölése mindazokban a jogi helyzetekben, amelyekben az előny vagy a hátrány jogilag védendő érdek jelenlétével nem támasztható alá, vagyis ha az nem a ténylegesen gyengébb fél védelmét célozza.²¹

¹⁷ Ptk. 6. § (1) bek. a)-b) pont.

¹⁸ Indokolás az Ebktv. 6. § (1) bekezdéséhez.

¹⁹ Alk. 70/B. § (2) bek.

²⁰ Ebktv. 66. §.

²¹ BENKE József: Bevezetés a magánjog általános elveibe (Budapest: HVG-ORAC 2019) 59–60.

A mellérendeltség és egyenjogúság vezéreszméje a családjogi alapelvek között kifejezetten is megtalálható.

A Ptk. Családjogi Könyve (a továbbiakban: Csjk.) családjogi alapelvei között szereplő házastársak egyenjogúságának elve így szól: „a házastársak a házaseset és a család ügyeiben egyenjogúak; jogaik és kötelezettségeik egyenlők.”²² A házastársak egyenjogúsága nem a felek közötti szigorúan vett egyenlőséget, hanem mellérendeltségi viszonyt fejez ki, a jogok és kötelezettségek egyenlőségét.²³ A házastársak egyenjogúsága egyrészt a férfiak és nők egyenjogúságából, másrészt a polgári jogviszonyok mellérendeltség és egyenjogúság vezéreszméjéből ered. Az egyenjogúság követelményét az emberi jogi egyezmények rögzítik, és az az Alaptörvény XV. cikk (3) bekezdésében is megjelenik. Az egyenjogúság elve áthatja a családjogi rendelkezéseket, és az egyes részletszabályokban is megjelenik.

A házastársak egyenjogúságának bemutatása után, fontos azt is meghatározni, hogy mit is értünk házassági vagyonjog alatt. Kőrös András házassági vagyonjog fogalma szerint „a házassági vagyonjog a házastársak egymás közti (belső), valamint harmadik személyekkel szemben fennálló (külső) vagyoni viszonyait szabályozza a házasság időtartamára, illetőleg a házasság megszűnésének esetére. E vagyoni viszonyok körében a jognak választ kell adnia egyrészt arra, hogy mi legyen a házassulók meglévő vagyonának sorsa a házasságkötés után, hogyan alakul a házassági együttélés alatt közösen vagy bármelyik házastárs által külön szerzett vagyon jogi helyzete, miként rendelkezhetnek a házastársak vagyonukkal, milyen részesedési, megtérítési igényeket támaszthatnak egymással szemben a házasság megszűnéskor, másrészt rendeznie kell, hogy a házastársakat milyen jogok illetik és kötelezettségek terhelik harmadik személyekkel szemben (pl. milyen felelősséget viselnek a közösen vagy az egyikük által vállalt tartozásokért). Ezeket az alapkérdéseket az egyes jogrendszerek eltérően válaszolják meg, ennek alapján különböztetjük meg egymástól az egyes vagyonjogi rendszereket.”²⁴ A dolgozat e fogalom alapul vételével kizárólag a szűkebb értelemben vett házassági vagyonjoggal foglalkozik.²⁵

A Csjk. részletes házassági vagyonjogi szabályozással szolgál és a polgári kor házassági vagyonjogához tér vissza: törvényes vagyonjogi rendszerként meghagyta az 1952. óta megszokott vagyonközösség rendszerét, a házassági vagyonjogi szerződés szabályait részletesen kidolgozta.²⁶

²² Ptk. 4:3. §.

²³ KRISTON Edit: Szerződési szabadság a családi vagyonjog klasszikus szerződéseiben (Miskolc: Bibor 2022) 170.

²⁴ Kőrös András: „A házassági vagyonjog korszerűsítésének elvi kérdései” *Polgári Jogi Kodifikáció* 2001/2. 3–18., <https://ptk2013.hu/polgari-jogi-kodifikacio/koros-andras-a-hazassagi-vayonjog-korszerusitesenek-elvi-kerdesei-pjk-20012-3-18-o/845>.

²⁵ A tágabb értelemben vett házassági vagyonjog körébe a házastársi lakáshasználat szabályai, valamint az esetleges házastársi, illetve volt házastárs részéről teljesítendő tartás is beletartozik. – SZEIBERT Orsolya: „A házassági vagyonjog és házassági vagyonközösség eredete célja és jövője – egyenlőség, autonómia és szolidaritás” *Családi Jog* 2010/2. 1–11., <https://szakikkadatbazis.hu/doc/5255776>.

²⁶ HERGER Csabáné – KATONÁNÉ PEHR Erika: *Magyar családjog* (Budapest: Novissima 2021) 100.

A Csjk. alapján a felek szerződéssel a vagyonközösségtől akár oly mértékben is eltérhetnek, hogy vagyonekülönítés rendszerét kötik ki egymás közötti vagyoni viszonyaikban, így kérdéses, hogy miként érvényesül, vagy érvényesülhet-e egyáltalán az egyenjogúság elve valamennyi – a vagyonközösség és a vagyonekülönítés közötti spektrumon mozgó – Csjk. által kiköthető házassági vagyoni rendszerben.

A Csjk. a házastársak önrendelkezési jogát kívánja ösztönözni azzal, hogy a házassági vagyoni szerződés megkötésének lehetősége kiemelt helyen, a házassági vagyoni rendelkezések legelején szerepel. A házastársak közötti vagyoni viszonyokra elsősorban házassági vagyoni szerződésük irányadó, és csak ennek hiányában alkalmazhatóak a törvényes vagyoni rendszert jelentő vagyonközösség szabályai, vagyis a felek akár a törvényes vagyoni rendszertől eltérően – bizonyos korlátok között – szabadon határozhatják meg a közöttük irányadó vagyoni szabályokat.

Az autonómia és az önrendelkezési jog kiemelt érvényesülése a házassági vagyoni jogban annak a felfogásnak az eredménye, hogy a házasságot korábban az „egység” jellemezte, a hangsúly azonban lassanként eltolódott, s inkább az kerül előtérbe, hogy a házasságon belül két önálló egyén él együtt. Az individuum jelentőségének növekedése mellett a házasság megkövetel bizonyos mértékű szolidaritást is, amely a gyengébb fél védelmének szükségességét jelenti.²⁷

A törvényes vagyoni rendszer, vagyis a házastársi vagyonközösség alapján a házastársak közös vagyonába tartoznak azok a vagyontárgyak, amelyeket a házastársak a vagyonközösség fennállása alatt együtt vagy külön szereznek. A házastársak közös vagyonába tartoznak a közös vagyontárgyak terhei és – ha a törvény eltérően nem rendelkezik – közösen viselik a bármelyik házastárs által a vagyonközösség fennállása alatt vállalt kötelezettségből eredő tartozásokat. A házastársi közös vagyon a házastársakat osztatlanul, egyenlő arányban illeti meg.²⁸ A házastársi vagyonközösség azonban nem teljes, hanem részleges vagyonegyesítés, hiszen a közös vagyon mellett mindkét félnek keletkezhet különvagyon.²⁹

A szabályozásból kitűnik, hogy a törvényes vagyoni rendszer védi annak a házastársnak az érdekét, aki nem folytat keresőtevékenységet, vagy ha folytat is, jövedelme alatta marad házastársa jövedelmének. A házastársi vagyonközösség a házastársak közötti szolidaritást tekinti vezérlő szempontnak, és azt a házastársat is részesíti a vagyonszerzés eredményében, aki abban – közvetlenül legalábbis – nem vagy nem a házastársával azonos arányban vett részt. Könnyen belátható, hogy a közös vagyon egyenlő arányú megosztása okán a kevesebb jövedelemmel rendelkező, vagy az ún. „otthonteremtő” szerepet betöltő házastárs számára a vagyonközösség rendszere nagyobb vagyoni védelmet biztosít a többi, szerződéssel kiköthető házassági vagyoni rendszerhez képest.

Álláspontom szerint a törvényes vagyoni rendszer esetén erőteljesen érvényesül a Csjk. 4:4. § szerinti méltányosság és gyengébb fél védelmének elve, amely kiküszöböli a házastársak, így a férj és feleség között esetleges vagyoni előnyöket és

²⁷ SZEIBERT (25. lj.).

²⁸ Ptk. 4:37. §.

²⁹ Ptk. 4:38. §.

hátrányokat. A gyengébb fél védelme azt a személyt védi, aki helyzeténél, körülményeinél fogva kevésbé képes érdekei érvényesítésére. Azt, hogy egy adott helyzetben ki minősül gyengébb félnek, csak a konkrét helyzet tekintetében lehet megítélni.³⁰ Az elv illeszkedik azon hagyományos családi modellhez is, melyben a nő a családjában szerepet tölt be, és ha a férjhez hasonló jövedelmi viszonyai vannak is, a gyermekneveléssel otthon töltött évek miatt mind a szakmai előmenetele, mind a jövedelmi viszonyai tekintetében vagyoni szempontból a kiszolgáltatottabb, gyengébb fél pozíciójába kerül.

Ez a jogalkotói hozzáállás, amely – habár a nők biológiai nemével járó hátrányokat az esélyegyenlőség, a társadalmi igazságosság, és a nemek közötti egyenjogúság megteremtésének érdekében kiküszöböli – a tradicionális társadalmi nemhez köthető szerepekből indul ki, ezt tekinti általánosnak, és erre reagálva – mégis ezt a helyzetet rögzítve – alakítja ki a házassági vagyoni szabályokat.

A Csjk. házassági vagyoni szabályozásának másik alapja a házassági vagyoni szerződés, amelynek tartalmával kapcsolatban akként rendelkezik, hogy „*a házassági vagyoni szerződésben a házasulók és a házastársak maguk határozhatják meg azt a vagyoni rendszert, amelyet a házastársi vagyoni közösség helyett a szerződésben meghatározott időponttól életközösségük időtartama alatt a vagyoni viszonyaikra alkalmazni kell. A felek a házassági vagyoni szerződésben vagyoni meghatározott részeit tekintetében különböző vagyoni rendszereket köthetnek ki, és eltérhetnek a törvényes vagy a választott vagyoni rendszere szabályaitól is, ha az eltérést e törvény nem tiltja.*”³¹ A választott vagyoni rendszerrel kapcsolatban a Ptk. a közszerzeményi és a vagyon elkülönítési rendszer mintaszabályait tartalmazza, azonban a felek ezektől a szabályoktól is eltérhetnek. Fontos, hogy a szerződés tartalmát a felek pontosan, részletekbe menően megfogalmazzák, a főszabályok adta kereteket a felek szerződésének kell kitölteni egyedi körülményeiknek, céljaiknak megfelelően.³²

A házassági vagyoni szerződésben a szerződési szabadságnak a korlátait egyrészt a kötetmi jogi rendelkezések, vagyis a szerződés tartalmi korlátait jelentő érvénytelenség szabályai jelentik. Másrészt a házastársak önrendelkezési autonómiájának korlátját a törvény által felkínált vagyoni rendszerek (vagyoni közösség, közszerzeményi rendszer és vagyon elkülönítés) közül a gyengébb felet legkevésbé védő vagyon elkülönítés rendszerén belül szabályozott azon minimumelőírás adja, amely kimondja, hogy vagyon elkülönítés esetén is a közös háztartás és a közös háztartásban nevelkedő gyermekük költségeinek viselése a házastársakat közösen terhelő, és ettől szerződéssel sem térhetnek el. A háztartásban és a gyermeknevelésben végzett munka a költségviselésben való részvételnek minősül.³³

A közszerzeményi rendszer egyfajta átmenetet képez a vagyoni közösség és a vagyon elkülönítés között: a házastársak az életközösség alatt lényegében vagyoni

³⁰ GÁRDOS Péter – VÉKÁS Lajos (szerk.): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez* (Budapest: Wolters Kluwer 2014) 4:4. §.

³¹ Ptk. 4:63. § (1)–(2) bek.

³² GÁRDOS–VÉKÁS (30. l.) 4:63. § 2. pont

³³ Ptk. 4:73. § (2) bek.

elkülönítésben élnek, önálló vagyonszerzők, az életközösség megszűnése (vagy a szerződés egyéb okból való megszüntetése) után azonban bármelyikük követelheti a másiktól annak a vagyonszaporulatnak a megosztását, ami a vagyonából közszerzemény. Közszerzemény az a tiszta vagyoni érték, amely a házastársnak az életközösség megszűnésekor meglévő vagyonában a házastársakat terhelő adósság rá eső részének és a különvagyonának a levonása után fennmarad. A házassági életközösség megszűnésekor meglévő vagyonról azt kell vélelmezni, hogy az közszerzemény.³⁴

A házastársnak az életközösség alatt keletkezett vagyongyarapodás arányos részére a másik házastárral szemben kötelmi igényt biztosít (értéktöbbleti elven alapuló szerzeményi közösség).³⁵ Az értéktöbbleti elven alapuló kötelmi jogi kiegyenlítési igényt keletkeztető szerzeményi közösség a törvényi vagyoni rendszerünkhöz, a vagyonközösség rendszeréhez hasonlóan szolgálja a házastársak egyenjogúsága elvének azon aspektusát, hogy a nemi adottságaiból következően gyakran több éven át a háztartásban dolgozó és gyermekeket nevelő, vagyis ez idő alatt rendszerint kereső tevékenységet nem folytató feleség is részesül a férje által megszerzett vagyonból, – eltérő megállapodás hiányában – ugyanolyan mértékben, mint vagyonközösség esetén.³⁶

A két vagyoni rendszer közötti különbségeket a Barzó–Kriston szerzőpáros tanulmánya alapján³⁷ az alábbi táblázatban összegeztem:

	Vagyonközösség	Közszerzeményi rendszer
Cél	egységes gazdasági közösség	vagyon önállóság megőrzése
megosztandó vagyon tartalma	aktívák és passzívák	a közszerzemény, amely a különvagyon és a közös adósság házastársra eső része utáni levonása miatt csak aktívákat jelöl
megszerzett vagyon feletti igény	dologi jogi igény	kötelmi igényt keletkeztet
rendelkezési jog a közös vagyon felett	házastárs hozzájárulása szükséges	önálló rendelkezési jog

A közszerzeményi rendszerben a házassági életközösség vagy a házastársi vagyoni szerződés egyéb okból történő megszűnésével a házastársakat – ettől eltérő megállapodás hiányában – a közszerzeménynek minősülő vagyon feletti meg.³⁸ A rendelkezés kompenzációs jelleggel segíti azt a házastársat, aki a házasság alatt az otthonteremtő feladatokat látta el rendszeres jövedelemszerző tevékenység nélkül, vagyis a gyermekeket nevelte, a háztartási munkákat látta el, amelyben a vagyonközösséghez hasonló házastársi egyenjogúság elvének érvényesülése fedezhető fel.³⁹

³⁴ Ptk. 4:69. § (1)–(3) bek.

³⁵ GÁRDOS–VÉKÁS (30. lj.) 4:69. §.

³⁶ HERGER–KATONÁNÉ PEHR (26. lj.) 103.

³⁷ BARZÓ Tímea – KRISTON Edit: „Gondolatok a közszerzeményi rendszerben rejlő ellentmondásokról” *Miskolci Jogi Szemle* 2018/1. 28.

³⁸ Ptk. 4:70. § (2) bek.

³⁹ BARZÓ–KRISTON (37. lj.) 35.

A magánjogi szerződésekhez hasonlóan a házassági vagyoni szerződés sem nyújt kellő védelmet a gazdaságilag gyengébb helyzetben lévő partner számára,⁴⁰ főképp ha a törvényes vagyoni rendszer adta garanciális szabályokkal vetjük össze. Álláspontom szerint ez az eset akkor áll fenn, ha a vagyonszerző tevékenység helyett a gyermekneveléssel és háztartási feladatok végzésével kapcsolatos vagyoni kompenzációt tekintjük a házastársi egyenjogúság elve megnyilvánulásának, mert akkor kijelenthető, hogy a házastársi egyenjogúság a közszerzeményi rendszert kikötő, vagy bármely, annál enyhébb vagyoni összefonódást eredményező házassági vagyoni szerződés esetén csorbát szenved a vagyonközösség szerinti házastársi vagyoni egyenjogúság mértékéhez képest.

IV. A NŐK TÁRSADALMI NEMI SZEREPE

Ahogy Herger Csabáné fogalmaz: „a jog csak az eszközt biztosítja a társadalmi igényhez, azaz nem a társadalmi igény előtt jár, hanem azt követi”⁴¹. Ennek tükrében az egyenjogúság elvének hatályos házassági vagyoni jogunknak megfeleltethető értelmezésének megtalálásához a mögötte húzódó, nők társadalmi szerepével kapcsolatos trendek ismerete is szükséges.

A nemek társadalomban betöltött szerepe, az ún. férfi–női szerep a XX. században gyökeres változásnak indult, amely folyamatnak jelenlegi stádiuma az ún. gender kifejezéssel fémjelvezhető.

Az angol gender kifejezés magyarul társadalmi nemet jelent, és azokra a pszichológiai és szociológiai természetű különbségekre utal, melyek a társadalmi környezet és a kultúra hatására formálódnak. A genderszerepek azok a magatartásformák, melyeket a társadalom elvár a két nemtől. A gender fogalmának központi gondolata, hogy a nemi szerepeket elsősorban nem a biológiai vagy anatómiai adottságok határozzák meg, hanem a férfiak és nők megkülönböztetése valójában társadalmi jellegű.⁴²

Az Európai Bizottság által használt fogalom⁴³ szerint a gender kifejezés a társadalom által alkotott fogalom a nőkről és férfiakra, amely a biológiai nem társadalmi megjelenítését jelenti, meghatározva a férfiak és a nők társadalomban, a közéletben és a magánéletben betöltött feladatait, funkcióját és szerepeit, vagyis egy kultúra-specifikus fogalom a nőiességre és a férfiasságra.⁴⁴

⁴⁰ SZEIBERT (5. lj.) 40.

⁴¹ HERGER–KATONÁNÉ PEHR (1726. lj.) 100.

⁴² SZABÓ Katalin: „Női generációk és helyzetük a hazai és uniós munkaerőpiacon” *Studia Mundi – Economica* 2017/5. 60., <https://doi.org/10.18531/studia.mundi.2017.04.05.60-72>. Lásd még: ANDORKA Rudolf: *Bevezetés a szociológiába* (Budapest: Osiris 2006).

⁴³ A szerző fordítása.

⁴⁴ *Final report* (5. lj.) 7. Eredeti szöveg: „Gender is a socially constructed definition of women and men. It is the social design of a biological sex, determined by the conception of tasks, functions and roles attributed to women and men in society and in public and private life. It is a culture-specific definition of femininity and masculinity and therefore varies in time and space.”

Fontos, hogy a gender fogalma nem a biológiai nemi különbözőségeket tagadja, hanem azt emeli ki, hogy ezek megléte nem indokolja a férfiak és a nők közötti társadalmi egyenlőtlenségeket.⁴⁵ Ez azonban ellentétben áll a nemek közötti egyenlőségről szóló keresztény teológiai értelmezéssel, amely szerint a férfiak és a nők – habár egyaránt értékesek – természetüknél fogva eltérő társadalmi és családi szerepek betöltésére hivatottak.⁴⁶

A kulturális nemi szerepek és a kialakult sztereotípiák meghatározzák a férfiak és nők viselkedésével szembeni elvárásokat, melyek sok esetben korlátozzák a lehetséges anyagi helyzetüket, előmenetelüket és karrierlehetőségeiket. Az ily módon káros nemi szerepekkel kapcsolatos sztereotípiák lebontására irányuló nemi egyenlőséget hirdető eszmék a nőket ért hátrányokra fókuszálnak, és a nemi egyenlőséget az ún. nőkérdésnek tekintik.⁴⁷

A nők férfiakkal egyenlő társadalmi és gazdasági szerepe a családban betöltött hagyományos (elsődleges) szerepük miatt az emancipáció és a modernizáció ellenére napjainkban is fontos és örökzöld kérdés. A nők vagyoni helyzetére általánosságban is nagy hatást gyakorol a munkaerőpiaci érvényesülésük, amelyet nehezít, hogy a munkáltatók is ebben a társadalmilag berögzült, elsődlegesen a családdal kapcsolatos női szerep adta keretekben gondolkodnak, amely a nők karrieresélyeit lényegesen befolyásolja a férfiakéhoz képest.⁴⁸

Álláspontom szerint a fentebb bemutatott házassági vagyoni szabályozás mind két fél jövedelemszerzésére alapoz, a jövedelemszerzésben nem vagy a másik házastárssal nem azonos mértékben részt vevő házastárs védelmére felállított szabályok szellemisége sem arra épít, hogy a házasságban a jövedelemszerzés arányai tartósan kiegyenlítetlenek legyenek. A nők hagyományos társadalmi szerepéből, valamint az ebből eredő munkaerőpiaci hátrányukból azonban a jövedelemszerzésben való tartós kiegyenlítetlenség borítékolhatóan látszik.

Koncz Katalin felosztása alapján a nők három karriertípusba sorolhatók:

1. A „családi karrier” a családgondozásra, háztartásra berendezkedett nők munkatapasztalatainak sorával jellemezhető.

2. A „munkaerőpiaci karrier” elsődlegességét preferáló karrier esetében a kereső munka kap prioritást az egyéni életpálya teljes hosszán. Az e rétegbe tartozó nőket a szakirodalom általában „karrierorientált” nőknek nevezi. A születést követően nem vagy rövid ideig veszik igénybe a fizetett gyermekgondozási rendszereket.

3. A „kettős kötődésű” karrier a családi karriert és a munkaerőpiaci karriert egyaránt preferáló nőket jellemzi. Ők a kereső munka és a családi feladatok párhuzamos teljesítését tekintik életpályacéljának.⁴⁹

⁴⁵ BOLEMANT Lilla – SZAPU Marianna: *Bevezetés a gendertanulmányokba – Egyetemi jegyzet* (Pozsony – Nyitra: Phoenix polgári társulás 2015) 15., [phoenix-ngo.sk/wp-content/uploads/2014/11/Gender-Studies-u%C4%8Debница.pdf](https://www.phoenix-ngo.sk/wp-content/uploads/2014/11/Gender-Studies-u%C4%8Debница.pdf).

⁴⁶ BALOGH (16. l.) 7.

⁴⁷ CROFT (1. l.) 66.

⁴⁸ SZABÓ Katalin (43. l.) 61.

⁴⁹ KONCZ Katalin: „A női karriertípusok és jellemzőik” *Opus et Educatio* 2016/1. 31., <https://doi.org/10.3311/ope.115>.

A nők kettős leterheltségének oka, hogy az általában kereső munkát is végző nők esetében sem sikerült társadalmilag általánossá tenni a gyermeknevelési és háztartási feladatok átvállalását, megosztását, és nem történt meg a privát szférán belüli munkamegosztás újratárgyalása sem.⁵⁰

A nők új, XXI. századi szerepének átfogó bemutatása jelen tanulmánynak nem célja, azonban a kiragadott fenti szakirodalomból leképeződik, hogy mennyire eltérő a nők családban és vagyonszerzésben való részvétele: családi hagyományok, politikai nézetek, vallás, társadalmi osztály, életkor, iskolai végzettség és még számtalan tényező befolyásolhatja, hogy a nő családjában miként vesz részt a gyermekneveléssel és a vagyonszerzéssel kapcsolatos feladatokban, mely szerepeket látja el. Kijelenthető tehát, hogy a családon belül világos és egyértelműen elválasztott férfi–női szerepek mára már nem ugyanazt jelentik, mint akár egy generációval korábban.

V. KÖVETKEZTETÉSEK

A házastársak házaseseten, családon belül betöltött szerepe páronként változó, „ahány ház annyi szokás”. Egyes családokban az egyik fél kifejezetten a kenyérkereső szerepet tölti be, azaz gondoskodik a család anyagi, pénzügyi helyzetéről, míg a másik fél az otthonteremtő szerepet ölti magára, és a gyermeknevelés mellett a háztartással járó feladatokat látja el, míg más családokban mindkét fél betölti részben mindkét szerepet. A család érdekében végzett munka a költségviselésben való részvételnek minősül⁵¹, így a házastársak családon belüli feladatmegosztásától függetlenül részben érvényesülhet a házastársak egyenjogúságának elve, még a vagyonekülönítés rendszerén alapuló házastársi vagyoni jogi szerződésben is. E rendelkezés azért csak részben érvényesíti a házastársak egyenjogúságát, mert egyrészt csak a házasság fennállása alatt a háztartás és a gyermeknevelés költségei vonatkozásában nyújt védelmet, másrészt nyilvánvalóan nem jelenti a fenti feladatokat kizárólagosan ellátó házastárs (tipikusan a feleség) számára a felek egymás közötti belső és harmadik személyekkel fennálló külső viszonyában a gyermeknevelésben és a háztartásban végzett munka anyagi elismerését.

A részleges vagyonközösségen alapuló törvényes vagyoni jogi rendszer a házassági életközösség alatt a közös vagyonba kerülő szerzés okán a házastársi szolidaritást kétségekívül jobban elősegíti, mint az ettől bármely mértékű eltérést engedő házassági vagyoni jogi szerződés.

A tanulmány elején megfogalmazott kérdés az volt, hogy az egyenjogúság elvét az a vagyoni jogi rendszer szolgálja-e jobban, amely a gyengébb felet segítve, és így a nők társadalmi neméhez köthető szerepe miatti hátrányokat kiküszöbölve a vagyoni javakban részleteti a jövedelemszerzésben közvetlenül akár részt sem vett házastársat is, vagy a házastársi vagyoni jogi egyenjogúságot az szolgálja jobban, ha olyan

⁵⁰ ASZTALOS-MORELL Ildikó: „A nemek közötti egyenlőtlenségek az államszocializmus korszakában. Tézisek a feminista megközelítéshez” *Szociológiai Szemle* 1997/3., szociologia.hu/dynamic/9703asztalos.htm.

⁵¹ Ptk. 4:73. § (2) bek.

vagyonjogi rendszert kötnek ki a felek, amelyben a család anyagi szükségleteinek kielégítése olyannyira a férj feladata, mint a feleségé.

Kriston Edit szerint a családtagok közötti szerződéses vagyonjogban nem a felek közötti vagyoni egyensúly, hanem elsődlegesen a szerződéses akarat érvényesülése a cél, amely pedig szükségszerűen előidézheti a házastársak közötti vagyoni egyenlőtlenséget.⁵² Ezek a vagyoni egyenlőtlenségek önmagukban – a felek önrendelkezési jogára is tekintettel – nem sértik a házastársak egyenjogúságának elvét, mert az egyenjogúság mögött a polgári jogegyenlőség eszméje húzódik meg, amely azonban nem jelent vagyoni egyenlőséget. Az egyenlőtlenség jogrend általi védelemben csak akkor részesülhet, ha helyénvaló és jogilag tolerálható,⁵³ így a házassági vagyonjogi szerződés miatt létrejött házastársak egymás közötti vagyoni egyenlőtlensége nem minden esetben megengedhető, és bizonyos körülmények között sértheti a házastársak egyenjogúságának elvét.

Abban az esetben, ha a házastársak házassági vagyonjogi szerződéssel eltérnek a törvényes vagyonjogi rendszertől, a gazdasági teljesítőképességét tekintve gyengébb házastárs – így a témánál maradván tipikusan a gyermekeket több éven keresztül otthon nevelő vagy a karrierépítés helyett szabadidőben a háztartási munkákat egyedül ellátó feleség – utólag, a szerződés megkötését követően, a házasság felbontása után könnyen kerülhet abba a helyzetbe, hogy a háztartásban, gyermeknevelésben végzett munkája – házasság alatti tartáson kívül – anyagi ellentételezés nélkül marad. Hogy utólag mennyire nehéz jogi úton érvényt szerezni a hagyományos társadalmi szerepet magára öltő nőnek, akire házassági vagyonjogi szerződése okán a törvényes vagyonjogi rendszer adta garanciák nem érvényesek, jól mutatja a bírósági gyakorlat is.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a Ptk. 4:4. §-ban foglalt méltányossági klauzula a „felek érvényes szerződésével szemben arra nem kötelezi a bíróságot, hogy a szerződés érvénytelenségének megállapításával biztosítsa az arányosságot és a méltányosságot, tekintve, hogy az eset egyedi szempontjait a felek a szerződési akaratuk kialakításánál már figyelembe vették. A méltányossági klauzula alkalmazására tehát csak akkor kerülhet sor, ha a szerződés valamilyen kérdést nem egyértelműen vagy nem teljeskörűen rendez.”⁵⁴

A bírói gyakorlat a házassági vagyonjogi szerződés több mint három évtizedes múltjában egységesnek mutatkozik abban, hogy a jó erkölcsbe ütközés semmiséget eredményező szabályai alapján az érvénytelenség eszközét használja azon házassági vagyonjogi szerződések esetében, amelyek nem valamely speciális családjogi könyvben található rendelkezés miatt érvénytelenek, és a házastársak egymás közötti viszonyában nem áll fenn a szerződés akaratiháza alapított megtámadással történő érvénytelenné nyilvánítása sem, de a szerződés valamely házastársra nézve a másik házastárssal szemben tartalmát tekintve aggályos. A jó erkölcsbe ütközés megállapításához azonban nem elengedő, hogy a házassági vagyonjogi szerződés

⁵² KRISTON (23. lj.) 172.

⁵³ BENKE (21. lj.) 43.

⁵⁴ BH2011.337., BDT2010. 2269.

valamelyik házastársra nézve akár egyoldalúan előnytelen, ahhoz mindig valamilyen többletkörülmény szükséges.⁵⁵

A törvényes vagyoni rendszer mögötti jogalkotói szándék a vagyonszerzésben részt nem vett házastársnak vagyoni kompenzálása a gyermeknevelés és otthonteremtő feladatok ellátására is tekintettel. Emiatt a szerződéses házassági vagyoni jog és az egyenjogúság elvének összeegyeztethetőségével kapcsolatos következtetés is csak a házassággal és családdal járó valamennyi feladat megosztásának tükrében tehető.

Amennyiben a hagyományos férfi-női társadalmi szerepektől, a kenyérkereső – és otthonteremtő feladatok hagyományos társadalmi szerepek szerinti megosztásától eltérően a házastársak a gyermekneveléssel és a közös háztartással kapcsolatos feladatokat nem kizárólag egyik házastárs feladataként definiálják, és közöttük nem a törvényes házassági vagyoni rendszer irányadó, úgy – tekintettel a Ptk. 4:73. § (2) bekezdésében foglalt közös gyermek nevelésével és közös háztartással kapcsolatos vagyoni terhek megosztására vonatkozó szabályra – a jövedelemszerzésben való egyenlő, vagy közel azonos arányú részvétel jelenti az azonos jogokat és kötelezettségeket. Így ha a házastársak vagyoni viszonyaira a vagyonekülönítés vagy a házassági életközösség alatt vagyonekülönítést jelentő közszerzeményi rendszer irányadó, a házastársak egyenjogúságának elvével ellentétes, ha a – a tipikus társadalmi szerepeknél maradván – a feleség aránytalanul több feladatot lát el a gyermekneveléssel vagy háztartási munkák végzésével kapcsolatban, és ugyanígy ellentétes az egyenjogúság elvével, ha a háztartásban végzett vagy a gyermekneveléssel kapcsolatos feladatok egyenlő megosztása mellett a feleség a jövedelemszerző tevékenységben nem a férjével arányos mértékben vagy egyáltalán nem veszi ki a részét.

Összefoglalva mindezt elmondható, hogy az egyenjogúság elve a házastársak vagyoni viszonyaiban csak akkor feleltethető meg a szerződéssel kiköthető vagyoni jogi rendszereknek, ha a felek a hagyományos társadalmi szerepektől elvonatkoztatva a jövedelem- és vagyonszerzést, valamint a gyermeknevelést és a közös háztartással járó feladatokat egymás között körülbelül egyenlő arányban osztják meg, ellenkező esetben a szerződéses házassági vagyoni jogban vagyoni kompenzáció nélkül szenved csorbát a házastársak egyenjogúságának elve, és a házassági vagyoni szerződés következtében előállt gazdasági igazságtalanság utólag sem a méltányossági klauzula, sem a szerződés jó erkölcsbe ütközése okán történő érvénytelenségre hivatkozással nem küszöbölhető ki. Mindezek okán különösen fontos, hogy a jelenlegi szabályozás mellett a házastársak a jövőre nézve is felismerjék a házasságban betöltött szerepüket, feladataikat, képességeiket és céljaikat, és ennek ismeretében az individuális és közös célok mérlegre helyezését követően kössék meg házassági vagyoni jogi szerződésüket, vagy tartózkodjanak ilyen megállapodások létrehozásától.

⁵⁵ Fővárosi Törvényszék Pf.634.978/2019/3.